

KÜSIMUSI KÜLVIABINOUEST JA KÜLVISAMMUST.

Külvinõu.

✓ 1. Kas põllul käsitsi külvates külvatakse külvinõust või külvipõllest? Kui nõust, siis milline on see nõu, mis aimest ja miskujuline? Kas ümmargune (1), ovaalne (2), ovaalne, kuid üks külg sissepoole kumerdatud (3), poolümmargune (4), piklik neljanurgeline (5), või veelgi erinevama kujuga? Andke üksikasjaline kirjeldus ühes

mõõtude (ka põhja läbimõõt, serva kõrgus, maht) ja joonistega! Kas kodus tehtud või ostetud? Kust ostetakse?

✓ 2. Kas on (või: kas on vanasti olnud) tarvitusel ka puukoorest, tohust, juurtest, vitstest ja õlgedest külvinõusid? Jaataval korral kirjeldage neid lähemalt! Kus neid valmistati? Millal hakkasid kaduma ja mispärast?

✓ 3. Kas esineb ka plekist külvinõusid? Millised need on? Kus valmistatakse? Millal tulid tarvitusele?

✓ 4. Milleks tarvitatakse külvinõu külvitöö vaheaegadel?

5. Kuidas on külvinõu kohalik (murdeline) nimetus?

6. Kas on vahel külvatud ka mitmesugustest juhuslikest nõudest (kaustist, pajast, kastist jne.)?

7. Kas mõni juhuslik külvinõu on olnud ka maagilise tähendusega (külvati raudpajast, et vili ei läheks „roostesse“, jne.)? Missuguse viljaliigiga on olnud ühenduses selliseid uskumusi?

Külvinõu kandmed¹.

8. Millega kinnitatakse külvinõu kaela külvamisel? Kas on koha peal veel tarvitusel eriline külvivöö või on see esinenud vanemal ajal? Kas ja mispoolest see erines muist võist? Millal hakkas kaduma?

9. Külvinõu kandme kohalik nimetus?

10. Kas on külvinõu kandmeks tarvitatud naistevõid ja missuguse põhjendusega?

11. Kas on samaks otstarbeks kasustatud ka käterätti?

12. Kas kanne kinnitatakse nõu külge (kuidas? mis vahenditega?) või hoiti nõu kandmel ilma kinnitamata? Viimasel juhul, kas kandme otsad olid kokku sõlmitud või õmmeldud? Või oli nõu põhja alla või servadesse lõigatud õnar, et püsiks kindlamini kandmel?

13. Kas kanne käis üle vasaku või üle parema õla, või kaela tagant läbi? Millest olenes kandme asend?

14. Kas külvinõu hoiti külvamise juures ees (kõhul) või küljel?

15. Kas on kombeks, et külvamisel peab nõu jätkukoht toetuma vastu rinda? Mispärast?

¹ Kanne, kandme = „kandmisvahend, kandenõu“.

- ✓ 16. Missugust ebausku teatakse ühenduses külvinõu kandmetega? Kas külvivõõ seisis ainult külvamise jaoks ja kas alati sõlmes? Mispärast?
- ✓ 17. Kas on tuntud kahe käega külvamine?

Külvipõll.

✓ 18. Kui koha peal esineb külvipõll, kirjeldage seda lähemalt. Missugusest riidest see oli? Kuidas valmistatud (ka mõõdud ja joonis)? Põlle ja selle üksikosade rahvapärased nimetused?

✓ 19. Kas põll on nõuga võrreldes noorem või vanem?

✓ 20. Kas külvatakse põllest kõike, mida vaja põllule külvata, või ainult mõnda üksikut seemne-liiki (lina, heinaseemet) või kunstväetist?

✓ 21. Põlle rakendus külvamisel: kas põlle hoitakse alati vasaku või ka parema käega? Kuidas seemet kotist põlle võetakse? Kas põllest on võimalik külvata ka kahe käega?

✓ 22. Kas on nähtud või kuulnud kotist või särgisabast külvamist? Miks nii on külvatud? Kuidas kinnitatakse kott sel juhul keha külge, kas põlle või kaelkoti moodi?

✓ 23. Kas külvitööst põllul võtavad osa ka naised?

✓ 24. Kas põllest külvamisega (resp. külvi-põllega) on ühenduses ka mingisugust ebausku?

Külvisamm.

✓ 25. Kas külvamisel astutakse alati üks jalga (kumb) või vaheldumisi mõlema jalaga? Missugune astumisviis on vanem, missugune uuem?

✓ 26. Kas on külvisammuga reguleeritud ka külvi paksust (tihedust)?

27. Kas külvisamm oleneb ka sellest, kas külvatakse ühe või kahe käega?

28. Kas üks jalg ees astudes on tagumisel jalal olnud ka kriipsuvedamise ülesanne?

29. Kas tuntakse ka põhjendusi, miks külvamisel peab astuma alati parem (või vasak) jalg ees?

30. Millised erinevused on külviabinõudes ja külvisammus eri viljaliikide (rukis, oder, kaer, lina, ristlikhein jne.) külvamisel?

NB! Palutakse lahkesti märkida juurde, kellelt teated saadud (teadeteandja nimi, vanus ja elukoht), samuti teha vahet, mis käib mineviku, mis käesoleva aja kohta.

R. V.

Vastused palutakse kirjutada võimalikult koolivihu suurustele lehtedele. Kaasasoleva aadressilehe tarvitamisel marke peale kleepida ei tule. Saadetised palutakse adresseerida:

Eesti Rahva Muuseum,
Tartu, postkast 48.